

שאלה זהה משפחה 18.11.25:

הזמן המוקצב: 20 דקות

מחברי גרעין השאלה: עו"ס אורלי עופר אלצין, עו"ס יעל אלון, ד"ר רונן ברקת
עריכה: ד"ר רנה רוזנברג, ד"ר מרסלה הולץ, עו"ס מיכל בן דור

בכל סעיף יש לתת לנבחן ציון בין 0-4

כאשר 4 – מעולה 0- גרוע שים לב במידה ונתת ציון בין 0-2 עליך לנמק

מטרות:

- הנבחן.ת.ת. ידגים הכרות עם גורמים לחוסר הענות
- הנבחן.ת.ת. יוכיח זיהוי של מוקד המשבר המשפחתי: (ירידה בתפקוד אצל המפרנס העיקרי כאשר יש יחסים קונפליקטואליים בין בני הזוג)
- הנבחן.ת.ת. ידגים חשיבה יצירתית ורעיונות מותאמים למבנה ואופי המשפחה (בת זוג עם מחלה שקופה שאינה רוצה בתפקיד מטפל עיקרי) לצורך התערבות במשבר המשפחתי.

לבוחן: יש להציג לנבחן את דף מידע מס' 1, להקריא את הפסקה הבאה:

רקע:

אתה רופא חדש במרפאה. נתקל בסיכום אשפוז של ישראל, מטופל בתחילת שנות ה-60, שאושפז בשל החמרה של COPD. בסקירת התיק, אתה למד שהיו השנה עוד שני אשפוזים בגלל התלקחות של מחלת ריאות, אך ישראל לא פנה למרפאה. בתיק רשומים תכשירים תרופתיים למחלת ריאות אך לא מופיעים ניפוקים. אתה מזמין את ישראל למפגש.

שאלה מס' 1: במפגש עם ישראל, מה תרצה/י לברר מבחינת מחלת

הריאות שלו ומצבו הנוכחי?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

ביו:

גורמים – היסטוריית עישון וחשיפה תעסוקתית או סביבתית אחרת
הסתמנות - מאילו תסמינים סובל, באיזו חומרה ובאיזו תדירות,
מודעות – מה יודע על המחלה שלו על הגורמים לה, המהלך הפרוגנוזה והטיפול
מעקב וטיפול – האם נמצא במעקב במרפאת ריאות, האם עבר ברור כולל
תפקודי ריאות, CT. האם הוצע לו טיפול אם כן האם נוטל, אם כן איך ואם לא
מדוע.
מניעה - האם קיבל חיסונים

פסיכו:

חויית החולי – ציפיות, מחשבות, רגשות, תפקוד (צמר"ת)
מה מבין על מצבו, ומה מעוניין לדעת? מה חושב על מחלה זו
מה מצפה מהרופא ומהטיפול הרפואי בו במצבו הנוכחי?
מה מטריד אותו?
מה מצב הרוח שלו?
האם יש מגבלה בתפקוד ומה מידת ההגבלה, האם יש דברים מהם נמנע או נאלץ
לוותר

סוציאלי:

מצב משפחתי
האם עובד במה? איזו חשיפה נשימתית יש במקום העבודה?
מצב כלכלי
עם מי גר
האם שיתף את המשפחה במצבו

לבוחן: יש להציג לנבחן את דף מידע מס' 2 , ולהקריא את הפסקה הבאה:

ישראל מספר שעובד כקבלן שיפוצים, יחד עם בנו רון, בעסק משפחתי עצמאי. סבל משיעול וליחה במשך מספר שנים, אך לא פנה לטיפול. ממשיך לעשן. לא הרגיש שהמשאפים עזרו לו ולכן לא משתמש בהם. מעשן 60 שנות קופסא (1.5 קופסאות ליום).

ישראל מאד אוהב את עבודתו, עצמאותו, והוא גאה בהצלחתו הכלכלית. אבל מאז האשפוז האחרון, לא חזר לעבודה כיוון שמתקשה לנשום כשמגיע לאתר הבניה בשל האבק באוויר.

ישראל גר עם אשתו, בחדרים נפרדים, בבית פרטי. הוא ישן בקומה השנייה ומתקשה לעלות במדרגות לחדרו. מידי פעם משתמש בחמצן. שניים מילדיו גרים ביחידות דיור בשטח הבית עם משפחתם. אשתו אינה עובדת כבר מספר שנים בשל מצבה הבריאותי. מסייעת לילדים בגידול הנכדים.

לבוחן: יש להציג לנבחן את נספח מס' 1, ולהקריא את הפסקה הבאה:

שאלה מס' 2:

לפניך ג'נוגרם ופסיכופיגורה.

מהמידע שקיבלת עד כה, מה יכולים להיות האתגרים והמשאבים של ישראל ומשפחתו בהתמודדות עם מצבו?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

- **המגורים המשותפים:**
לישראל וגאולה שני בנים נשואים עם פעוטות הגרים עימם בשטח המשפחתי המשותף.
אתגר-מבחינת עומס תפקידים לגאולה
אובדן הגבולות, מעורבות יתר
משאב – הבנים והכלות גרים קרוב ויכולים לסייע להורים
עזרה כלכלית לילדים
- **העבודה המשותפת** של ישראל ורון עשויה להיות משאב אך גם אתגר.
- **הקשר הקונפליקטואלי** בין ישראל לגאולה יכול להשפיע מחד על הרצון של גאולה לסייע לבעלה, ומאידך על רצונו לקבל ממנה עזרה.
- לפי הפסיכופיגורה, יתכן ויש שתי **קואליציות דומיננטיות** במשפחה – אחת בין גאולה לרון והשנייה בין ישראל ורון. זה עלול להשפיע על אופן ההתמודדות המשפחתית עם המחלה של ישראל.

שאלה מס' 3:

הערך את הגורמים השונים המשפיעים על הדבקות adherence של ישראל בטיפול במחלה (לרבות המשך העישון), והצע התערבות לשיפור הדבקות.

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון	
● הערכת גורמים הקשורים למטופל: ○ ידע - הבנה של המחלה, הגורמים לה, המהלך שלה, חשיבות הטיפול והפרוגנוזה ללא טיפול. הבנה של המשקל הקריטי של הפסקת עישון ○ אמונות – קבלה של הקשר בין העישון למחלה (אבא שלי עישן ולא קרה לו כלום). אמונה ביכולת של המשאפים לטפל, אמונה ברעיון של רפואה מונעת. אמונה ברעיון שהנזק מהטיפול זניח לעומת התועלת, חשש מתופעות לוואי, חשש מהתמכרות. ○ מוטיבציה לעשות שינוי, אמונה במסוגלות עצמית להצליח להפסיק לעשן. מוטיבציה לעשות התאמות בעבודה, רצון לטפל בעצמו ○ פרקטיקה - תופעות לוואי, קושי טכני בהפעלת המשאפים, התארגנות סביב רכישה של המשאפים ונטילה קבועה, עלות התרופות קושי בקביעת תורים, בשימוש במערכת הבריאות, ירידה קוגניטיבית ○ התמודדויות מתחרות : קשיים כלכליים, קשיים זוגיים, מעמד של מטפל עיקרי בבן משפחה	גורמים הקשורים למערכת : ○ קשר עם הרופא הקודם ו/או עם רופא הריאות : חוסר חיבור, חוסר הערכה, תקשורת לא טובה, הסברים לא מובנים, שפה לא מובנת, אפשרות לקבלת החלטה משותפת, וידוא הבנת ההנחיות. התנהגות פטרנליסטית. ○ זמינות תורים, משך ההמתנה, אורך הביקור, זמינות בדיקות, נגישות ופשטות קביעת תורים. זמינות מסגרות להפסקת עישון.

• התערבות

- בניית קשר מבוסס אימון וכבוד תוך התייחסות לממצאים מהערכה הנ"ל
- הסבר ברור על המחלה והטיפול בה, שימוש באמצעי הנגשת מידע שמתאימים למטופל.
- קביעת תכנית מפגשים להיכרות ומעקב, כולל הגעה לבדיקה בהחמרה
- הדרכת שימוש במשאפים ותיאום ציפיות לגבי האפקט
- הצעה לערוב בני משפחה שיוכלו להיות שותפים לטיפול
- גיוס גורמים נוספים במרפאה ומחוצה לה : סיעוד, עו"ס, מנהל, פיזיותרפיה, רוקחות

שאלה מס 4 : תאר על פי מודל רולנד את התמודדות המשפחה עם המצב הנוכחי

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

סוג המחלה : התחלה הדרגתית, מהלך פרוגרסיבי, צורת הגבלה – הגבלה בתפקוד עקב קוצר נשימה במאמץ ובהמשך במנוחה, תוצאות/פרוגנוזה – מסכן חיים.

השלב במחלה : ישראל נמצא לאחר התלקחות בשלב הכרוני

מחזור חיי המשפחה : המשפחה נמצאת בשלב יציאת הילדים מהבית, בד"כ בשלב זה האנרגיה נוטה להיות יותר צנטריפוגלית, אך לאור היחסים הסימביוטיים בין ההורים והילדים, והקירבה הפיזית הגבוהה מבחינת המגורים, הרבה משימות נשארו אצל ההורים. לכך מתווספת כעת המשימה של טיפול בישראל אשר דורשת השקעת אנרגיה צנטריפטלית, פנימה לכיוון התא המשפחתי .

לבוחן : יש להציג לנבחן את דף מידע מס' 3, ולהקריא את הקטע הבא:

גאולה מגיעה אליך לפגישה ומספרת שמאז האשפוז האחרון ישראל לא עובד וממעט לצאת מהבית. מודאג מאוד ממצב העסק ומיכולתו לפרנס את המשפחה. הבן רון גויס למילואים והעסק כרגע לא פעיל. המצב הכלכלי מדרדר, יש חובות, וגאולה לא

מבינה בניהול העסק. ישראל מבקש מדן לעזור בעסק, אך גאולה לא מסכימה מכיוון שזה יפגע לו בלימודים.

גאולה מספרת שישראל לא הולך לתורים שנקבעו. אין לו כוח ללכת. הוא כועס עליה שמעירה לו על זה ועל שלא משתמש במשאפים בצורה קבועה. היא כועסת עליו שלא מטפל בעצמו ונותן לעסק לקרוס. גאולה מבקשת את עזרתך לדבר עם ישראל ולהגיד לו שצריך לקבוע תורים ולטפל בעצמו.

שאלה מס' 5:

כיצד תפעל לנוכח דבריה של גאולה?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

- אשקף לגאולה את הקושי שחוות סביב המחלה של ישראל בהתייחס ליחסים המורכבים ביניהם.
- אנרמל תחושות אלו המותאמות למצב הנוכחי.
- אברר עם גאולה מי האדם במשפחה שיש לו קשר והשפעה הכי משמעותיים על ישראל ויהיה ומקובל עליו ומוכן לעזור לו
- אציע להזמין את גאולה וישראל לפגישה משותפת בה נדבר באופן ישיר על הקושי והצרכים כעת.
- אברר האם הילדים שותפים לעומס ולקושי שחוות? אשקול לזמנם למפגש משפחתי.
- איידע את גאולה באפשרות להיעזר בעו"ס המרפאה, הן לצורך התערבות פרטנית ומשפחתית והן למיצוי זכויות.

לבוחן : יש להציג לנבחן את דף מידע מס' 4, ולהקריא את הקטע הבא:

גאולה משתפת שמאז שאובחנה עם פיברומיאלגיה לפני כעשור, המשפחה מתקשה להבין ולקבל את האבחנה ואת קשיי התפקוד שחווה. הילדים וישראל מצפים ממנה להרבה עזרה. היא מרגישה שהעומס שהתווסף עכשיו מקשה עליה מאד. יש החמרה בכאבים וקשיי שינה, מתקשה להירדם ומתעוררת לפנות בוקר עייפה וכאובה. היא לא רוצה להיות המטפלת שלו, כי כל השנים הוא לא תמך בה במחלתה ולא התייחס אליה. התייחס אליה כמובן מאליו.

שאלה מס' 6:

הזמנת את בני המשפחה לפגישה בנוכחות עו"ס כדי לעזור להם לצאת מהמשברים הנוכחיים. מה תסביר בפגישה לגבי מחלות ההורים ואילו התאמות על המשפחה לבצע כדי לצאת מהמשבר.

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

לגבי המחלה של ישראל :

מדובר במחלה כרונית. במידה והוא יטפל בעצמו הוא יכול לשמור על העצמאות והתפקוד שלו, שהם מאד חשובים לו. על יתר בני המשפחה לתמוך ולעודד אותו לדבוק בתרופות ובמעקב רפואי

לגבי המחלה של גאולה :

מדובר במחלה כרונית שקופה. למרות שאין סממנים חיצוניים או ממצאים בבדיקות, גאולה סובלת פיזית ורגשית, ויש לה יש פגיעה בתפקוד. על המשפחה להכיר במגבלות שלה ולתמוך בה.

מתוך הבנה ששני ההורים מתמודדים עם מחלות כרוניות מגבילות, **על המשפחה להתארגן מחדש** מבחינת חלוקת תפקידים ועומסים.

- עד כה הילדים נשענו על הורים מבחינה כלכלית ובעזרה עם הנכדים. כעת עליהם להתארגן מחדש כדי לתמוך בעסק ובהורים.
- הטיפול העיקרי של ישראל צריך לעבור לאחד הילדים או הכלות, היות וגאולה לא מעוניינת.

- להוריד עומסים מגאולה ולאפשר לה לאזן מחדש את המחלה.
- לברר משאבים מגורמים חיצוניים – ביטוח לאומי, מחלת מקצוע, קצבת נכות, שירותים מיוחדים
- להציע קבוצות תמיכה בהתאם למחלות

שאלה מס. 7 : מהי מחלת מקצוע והאם מחלתו של ישראל יכולה להיחשב כך?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

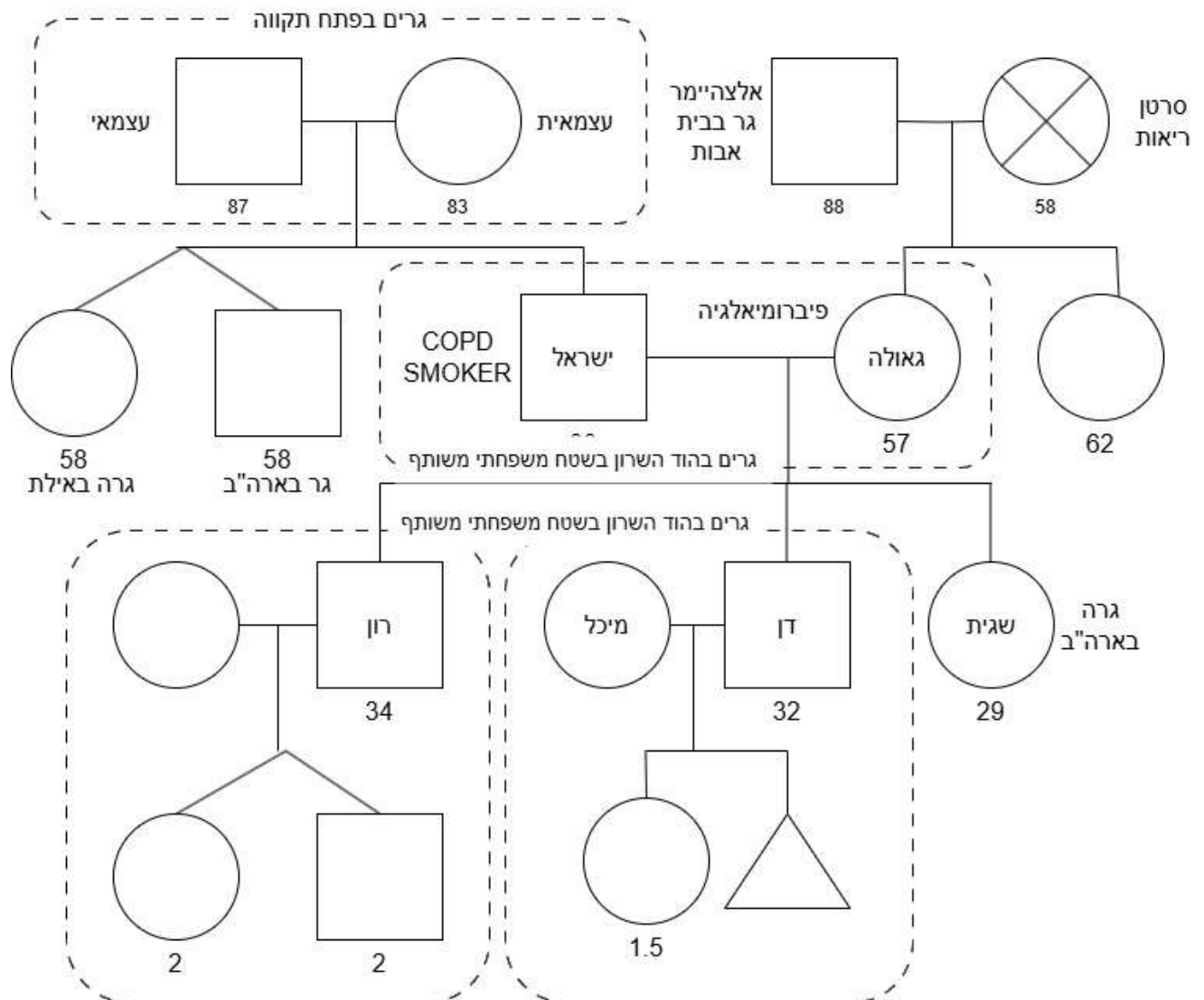
מחלת מקצוע היא מחלה שנגרמת לעובד כתוצאה ישירה מעבודה או מהסביבה בה עובד בכלל חשיפה ממושכת לגורם מזיק כמו חומרים כימיים, רעש, תנאים פיזיים קשים, תנועות חוזרות.

מחלת ריאות יכולה להיחשב כמחלת מקצוע במקרים של חשיפה לאסבסט, סיליקה, כותנה, חומרים כימיים

במקרה של ישראל, ככל הנראה לא מדובר במחלת מקצוע. הוא אובחן עם COPD, והגורם העיקרי זה עישון כבד. אמנם קשה לו להתמודד עם אבק באתר בניה אך אבק רגיל אינו גורם ל COPD או מחלת ריאה אחרת. אפשר להפנות לרופא תעסוקתי להתייעצות.

לבוחנת - נא לסמן את הערכתך המסכמת בדף התשובות.

נספח מס. 1 גנוגרם

נספח מס. 2 פסיכופיגורה

